

‘Nieuw leven overstijgt ons’

In de beleving van zwangerschap, geboorte en pril ouderschap rijzen diepe existentiële vragen. Op welke manier krijgen die een spirituele betekenis?

Jan COLLA

„Moeder of vader worden is een intense en complexe levensgebeurtenis. Ouders (in spe) tonen vandaag naast de mooie momenten ook moeilijker verlopen of lastig zijn. In die beweging naar meer open en eerlijke verhalen over kinderen krijgen, blijft het fenomeen van spiritualiteit onderbelicht.” Dat schrijft Judith Cockx (28) in de samenvatting van haar proefschrift *Een kind gekregen*. De kersverse doctor aan de faculteit theologie en religiewetenschappen aan de KU Leuven, zelf moeder van Hannes (3) en Elias (1,5), interviewde twaalf koppels voor en na de geboorte van hun kind. Ze ging op zoek naar existentiële vragen en ervaringen in die periode en naar hoe die een spirituele betekenis kunnen krijgen. Tim Vanmechelen (29) uit Eeklo werd veertien maanden geleden papa van Simon. Zijn vrouw Joke is nu zwanger van hun tweede kind.

–Hoe ervoeren jullie zelf jullie zwangerschappen en de geboortes van jullie kinderen?

Judith Cockx • Voor mij was dat een bijzondere tijd van dromen. Mijn eerste zwangerschap verliep dan ook vrij rooskleurig. Na de geboorte kwam de omslag. Hannes was een huilbaby, hij had last van koemelkallergie. Toen dacht ik wel eens: „Is dit nu die rozengeur en maneschijn?” Die ervaring was belangrijk, ook om meer realistisch naar mijn doctoraat te kijken. Ik ben een controlefreak, maar bij een zwangerschap en een geboorte heb je niet alles onder controle. Mijn tweede zwangerschap was veel onrustiger, even dreigde zelfs een miskraam. Pas toen ik in mijn eigen leven op die kwetsbaarheid botste, drong het door dat een kind krijgen nooit vanzelfsprekend is.

Tim Vanmechelen • Iemand zei vroeger eens: „Wacht maar, een kind zal je blik op het leven volstrekt veranderen.” Dat is helemaal waar. De hele zwangerschap leef je ernaartoe en vanaf de geboorte staat alles in functie van je kind. Wat daarvoor belangrijk leek, zeker op materieel vlak, is dat sindsdien veel minder.

–Zijn de existentiële vragen en ervaringen in die periode universeel?

Judith Cockx • Niet iedereen denkt uit zichzelf diep na over die levensvragen, maar ik vond het opmerkelijk dat ouders me bij mijn onderzoek uitdrukkelijk bedankten voor de interviews. Die gaven hen de kans bewust stil te vallen. Daar is weinig ruimte voor bij gynaecoloog of huisarts. Emotionele en psychologische aspecten komen wel eens aan bod, spiritualiteit blijft onderbelicht.

–Is de beleving van zwangerschap, geboorte en pril ouderschap niet vooral verwarrend?

Judith Cockx • Het is net in die ambigue gevoelens van angst en hoop, van controle en loslaten,

Of ouders nu geloven of niet, bij een geboorte delen ze het ongrijpbare gevoel van bescherming en verbondenheid. © Image Select

dat ouders spiritualiteit kunnen ontdekken. Je beseft pas wat echt geluk betekent als je eerst moeilijkheden hebt ondervonden. Een

„In ambigue gevoelens van controle en loslaten, van angst en hoop, vinden ouders spiritualiteit”

Judith Cockx

geboorte is des te meer een wonder na de onzekerheid en angst van een zwangerschap.

Tim Vanmechelen • Vooraf denk je zowel aan de meest positieve mogelijkheden als aan een doemscenario. Wat als we tijdens de zwangerschap bij een controle slecht nieuws krijgen? Een vruchtwaterpunctie lieten we bewust niet doen. Niet enkel omdat het een risico inhoudt, je moet ook leren leven met het resultaat. Een kind is niet ‘maakbaar’.

–Zwangerschap en geboorte kunnen ouders op het spoor zetten van God of ‘iets meer’. Wat is dat precies?

Judith Cockx • ‘Iets meer’ is een begrip dat een aantal ouders zelf letterlijk hanteren. Soms nemen ze het woord ‘God’ liever niet in de mond, omdat er voor hen negatieve connotaties aan kleven, bijvoorbeeld van een Kerk waarin ze zichzelf niet herkennen. Ouders die God wel uitdrukkelijk noemen, doen dat meestal vanuit de ervaring dat ze zich gedragen voelen. Door hun omgeving, maar ook door iets of iemand die hen overstijgt. Het is merkwaardig hoe beide groepen hun ervaringen op min of meer dezelfde manier onder woorden brengen: het warme gevoel van bescherming en verbondenheid.

Tim Vanmechelen • Joke en ik zijn allebei gelovig, en samen met de baby groeide onze band met God. We voelden ons vooral dankbaar. Een wetenschappelijke uitleg over nieuw leven doet altijd tekort aan het mysterie. Die eerste schreeuw van je kind maakt je stil: „Wauw! Wat is dat allemaal?”

–Staan lichamelijke ongemakken die spiritualiteit niet in de weg?

Judith Cockx • Vrouwen die miselijk zijn en bij de geboorte zware fysieke inspanningen moeten doen, leggen niet meteen de link met spiritualiteit, dat klopt. Dat komt ook omdat we lichaam en geest nog teveel scheiden. Ik verwijs naar de Nederlandse theologe Maaïke de Haardt, die stelt dat er maar sprake is van spiritualiteit als die belichaamd is. Warme

gevoelens voor mijn baby voel ik in mijn buik. Aanraking door ‘iets meer’ of door God moet eerst letterlijk in ons lichaam of via onze zintuigen gebeuren alvorens ze symbolisch kan worden.

–Wordt een kind krijgen ervaren als een geschenk, al dan niet van God?

Judith Cockx • Een van die ouders die ik interviewde is wiskun-

„Een louter wetenschappelijke uitleg over nieuw leven doet altijd tekort aan het mysterie”

Tim Vanmechelen

dedocente. Als wetenschapster kon ze een aantal fysieke evoluties van het kind in haar buik wel verklaren, maar het bijzondere en wonderlijke – dat kreeg ze niet gezegd, daar werd ze stil van. Nieuw leven was voor haar een

‘gave’, een ‘wonder’ dat ons overstijgt. Die omschrijvingen drukken iets van de intensiteit van de beleving uit, wat wetenschappelijke taal niet kan.

Tim Vanmechelen • Voor ons is Simon, net als de baby die op komst is, echt een godsgeschenk. We worden niet zomaar mama en papa, we *mogen* ouders worden.

–Welke plaats heeft het doopsel binnen die grootse ervaringen?

Judith Cockx • In parochies leeft soms het gevoel dat doopsels uithoud zijn tot verwelkomingsrituelen. Daar ben ik het niet mee eens. Er zit voor veel ouders meer achter. Ze verlangen ook naar het doopsel om vreugde, verwondering en dankbaarheid over het nieuwe leven uit te drukken, om angst over de kwetsbaarheid een plaats te geven, om bescherming te vragen aan ‘iets meer’ of God. Ouders moeten ruimte krijgen voor die beleving, naast klassieke doopmotivaties zoals de opname in de christelijke gemeenschap.

Tim Vanmechelen • In Eeklo kun je kiezen voor een doopsel in de zondagsmis of in een aparte viering. Wij kozen bewust voor de eucharistie op zondag, om Simon te laten opnemen in de gemeenschap. Tijdens de doopselcatechese waren we met tien koppels. Opmerkelijk: wij waren de enigen die zichzelf uitdrukkelijk gelovig noemden. Ik kan me dus indenken dat het voor ouders met andere motieven zinvol kan zijn om hun eigen beleving meer ruimte te geven, zolang het maar geen *light*-doopsel is.